

Kronisk sygdom og multisygdom

Marie Hauge Pedersen
Projektleder, cand.oecon

Om borgere med kronisk sygdom

- Forekomstst
  - Sundhedsvaner
  - Helbred og livskvalitet
  - Behandlingsbyrde
  - Sundhedskompetence
- Stigende
Mere risikable
Dårligere
61 % (høj: 13 %)
Lavere

Hovedresultater for multisygdom

Jo flere sygdomme, jo større andel med...

- risikable sundhedsvaner
- dårlig helbred og livskvalitet
- høj behandlingsbyrde
- lav sundhedskompetence

OBS

Andele versus antal!

17 sygdomme indgår i undersøgelsen

Potentielt livstruende	Pct.
Forhøjet blodtryk	18
Hjertekrampe	2,1
Blodprop i hjertet	1,2
Hjerneblødning/ blodprop i hjernen	1,8
Diabetes	5
Kræft	3
KOL	4

Ikke-livstruende	Pct.
Astma	7
Allergi	20
Slidgigt	20
Leddegigt	6
Knogleskørhed	4
Diskusprolaps/ andre rygsygdomme	13
Psykiske lidelser	12
Migræne/ hyppig hovedpine	15
Tinnitus	13
Grå stær	4

- Selvrapporterede oplysninger
- Aktuel sygdom eller eftervirkninger

Hvem fejler hvad?

Potentielt livstruende	Pct.
Forhøjet blodtryk	18
Hjertekrampe	2,1
Blodprop i hjertet	1,2
Hjerneblødning/ blodprop i hjernen	1,8
Diabetes	5
Kræft	3
KOL	4

Ikke-livstruende	Pct.
Astma	7
Allergi	20
Slidgigt	20
Leddegigt	6
Knogleskørhed	4
Diskusprolaps/ andre ryg sygdomme	13
Psykiske lidelser	12
Migræne/ hyppig hovedpine	15
Tinnitus	13
Grå stær	4

Hvem fejler hvad? – køn

Potentielt livstruende	Pct.
Forhøjet blodtryk	18
Hjertekrampe	2,1
Blodprop i hjertet	1,2
Hjerneblødning/ blodprop i hjernen	1,8
Diabetes	5
Kræft	3
KOL	4

Hyppigere blandt:
Mænd end kvinder

Ikke-livstruende	Pct.
Astma	7
Allergi	20
Slidgigt	20
Leddegigt	6
Knogleskørhed	4
Diskusprolaps/ andre rygsygdomme	13
Psykiske lidelser	12
Migræne/ hyppig hovedpine	15
Tinnitus	13
Grå stær	4

Hvem fejler hvad? – køn

Potentielt livstruende	Pct.
Forhøjet blodtryk	18
Hjertekrampe	2,1
Blodprop i hjertet	1,2
Hjerneblødning/ blodprop i hjernen	1,8
Diabetes	5
Kræft	3
KOL	4

Hyppigere blandt:
Kvinder end mænd

Ikke-livstruende	Pct.
Astma	7
Allergi	20
Slidgigt	20
Leddegigt	6
Knogleskørhed	4
Diskusprolaps/ andre rygsygdomme	13
Psykiske lidelser	12
Migræne/ hyppig hovedpine	15
Tinnitus	13
Grå stær	4

Hvem fejler hvad? – alder

Potentielt livstruende	Pct.
Forhøjet blodtryk	↑
Hjertekrampe	↑
Blodprop i hjertet	↑
Hjerneblødning/ blodprop i hjernen	↑
Diabetes	↑
Kræft	↑
KOL	↑

Ikke-livstruende	Pct.
Astma	→
Allergi	↓
Slidgigt	↑
Leddegigt	↑
Knogleskørhed	↑
Diskusprolaps/ andre rygsygdomme	↑
Psykiske lidelser	↓
Migræne/ hyppig hovedpine	↓
Tinnitus	↑
Grå stær	↑

Udvikling i forekomst ved
stigende alder

Hvem fejler hvad? – alder

Potentielt livstruende	Pct.
Forhøjet blodtryk	↑
Hjertekrampe	↑
	↑

Ikke-livstruende	Pct.
Astma	→
Allergi	↓
	↑

55-64-årige: større andel ved 12 ud af 17 sygdomme
65+-årige: større andel ved 13 ud af 17 sygdomme

Diabetes	↑
Kræft	↑
KOL	↑

Diskusprolaps/ andre rygsygdomme	↑
Psykiske lidelser	↓
Migræne/ hyppig hovedpine	↓
Tinnitus	↑
Grå stær	↑

Udvikling i forekomst ved
stigende alder

Hvem fejler hvad? – uddannelse

Potentielt livstruende	Pct.
Forhøjet blodtryk	↓
Hjertekrampe	↓
Blodprop i hjertet	↓
Hjerneblødning/ blodprop i hjernen	↓
Diabetes	↓
Kræft	↓
KOL	↓

Ikke-livstruende	Pct.
Astma	↓
Allergi	↑
Slidgigt	↓
Leddegigt	↓
Knogleskørhed	↓
Diskusprolaps/ andre ryg sygdomme	↓
Psykiske lidelser	↓
Migræne/ hyppig hovedpine	→
Tinnitus	↓
Grå stær	↓

Udvikling i forekomst ved
stigende uddannelse

Hvem fejler hvad? – uddannelse

Potentielt livstruende	Pct.	Ikke-livstruende	Pct.
Forhøjet blodtryk	↓	Astma	↓
Hjertekrampe	↓	Allergi	↑
Blod	↓		↓
Hj	↓		↓
blo	↓		↓
Diabetes	↓	Diskusprolaps/ andre rygsygdomme	↓
Kræft	↓	Psykiske lidelser	↓
KOL	↓	Migræne/ hyppig hovedpine	→
		Tinnitus	↓
		Grå stær	↓

Ved 15 ud af 17 sygdomme:
største andele blandt lavtuddannede

Udvikling i forekomst ved
stigende uddannelse

Udvikling i forekomsten

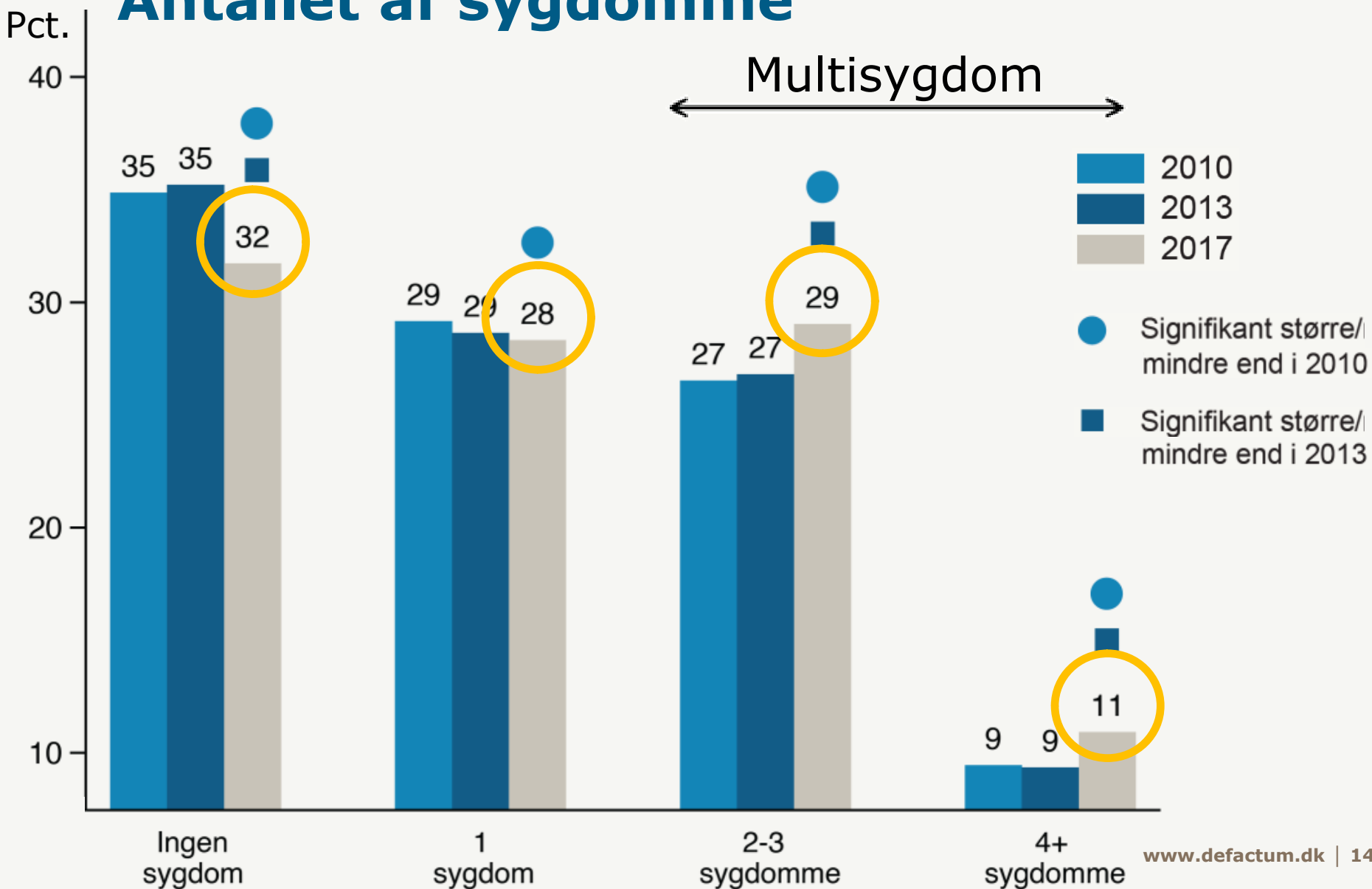
Potentielt livstruende	Pct.
Forhøjet blodtryk	
Hjertekrampe	
Blodprop i hjertet	
Hjerneblødning/ blodprop i hjernen	↑
Diabetes	
Kræft	↑
KOL	↑

Ikke-livstruende	Pct.
Astma	
Allergi	↑
Slidgigt	↑
Leddegigt	↑
Knogleskørhed	↑
Diskusprolaps/ andre ryg sygdomme	↑
Psykiske lidelser	↑
Migræne/ hyppig hovedpine	↑
Tinnitus	↑
Grå stær	

2013-2017:

- Øget forekomst ved 11 ud af 17 sygdomme
- Ingen fald

Antallet af sygdomme

Hvem fejler hvad? – uddannelse

Potentielt livstruende	Pct.
Forhøjet blodtryk	↓
Hjertekrampe	↓
Blodprop i hjertet	↓
Hjerneblødning/ blodprop i hjernen	↓
Diabetes	↓
Kræft	↓
KOL	↓

Ikke-livstruende	Pct.
Astma	↓
Allergi	↑
Slidgigt	↓
Leddegigt	↓
Knogleskørhed	↓
Diskusprolaps/ andre ryg sygdomme	↓
Psykiske lidelser	↓
Migræne/ hyppig hovedpine	→
Tinnitus	↓
Grå stær	↓

Udvikling i forekomst ved
stigende uddannelse

Hvem fejler hvad? – uddannelse

Potentielt livstruende	Pct.	Ikke-livstruende	Pct.
Forhøjet blodtryk	↓	Astma	↓
Hjertekrampe	↓	Allergi	↑
Blod	↓		↓
Hj	↓		↓
blo	↓		↓
Diabetes	↓	Diskusprolaps/ andre rygsygdomme	↓
Kræft	↓	Psykiske lidelser	↓
KOL	↓	Migræne/ hyppig hovedpine	→
		Tinnitus	↓
		Grå stær	↓

Ved 15 ud af 17 sygdomme:
største andele blandt lavtuddannede

Udvikling i forekomst ved
stigende uddannelse

Hvem er multisyge?

2-3 kroniske sygdomme

4 eller flere kroniske sygdomme

Pct.

Pct.

Alle

29

11

Køn

Mand

26

10

Kvinde

32

12

Alder

16-24 år

19

2,4

25-34 år

20

2,7

35-44 år

25

6

45-54 år

30

9

55-64 år

34

17

65-74 år

39

19

75+ år

41

27

Uddannelsesniveau

(personer på 25 år og derover)

Lavt (0-10 år)

36

22

Middel (11-14 år)

32

13

Højt (15+ år)

26

7

2-3 kroniske sygdomme

4 eller flere kroniske sygdomme

Pct.

Pct.

Alle

29

11

Køn

Mand

26

10

Kvinde

32

12

Alder

16-24 år

19

2,4

25-34 år

35-44 år

45-54 år

55-64 år

65-74 år

75+ år

39

19

41

27

Lavt uddannelsesniveau: 58 % multisyge
Højt uddannelsesniveau: 33 % multisyge

Uddannelsesniveau

(personer på 25 år og derover)

Lavt (0-10 år)

36

22

Middel (11-14 år)

32

13

Højt (15+ år)

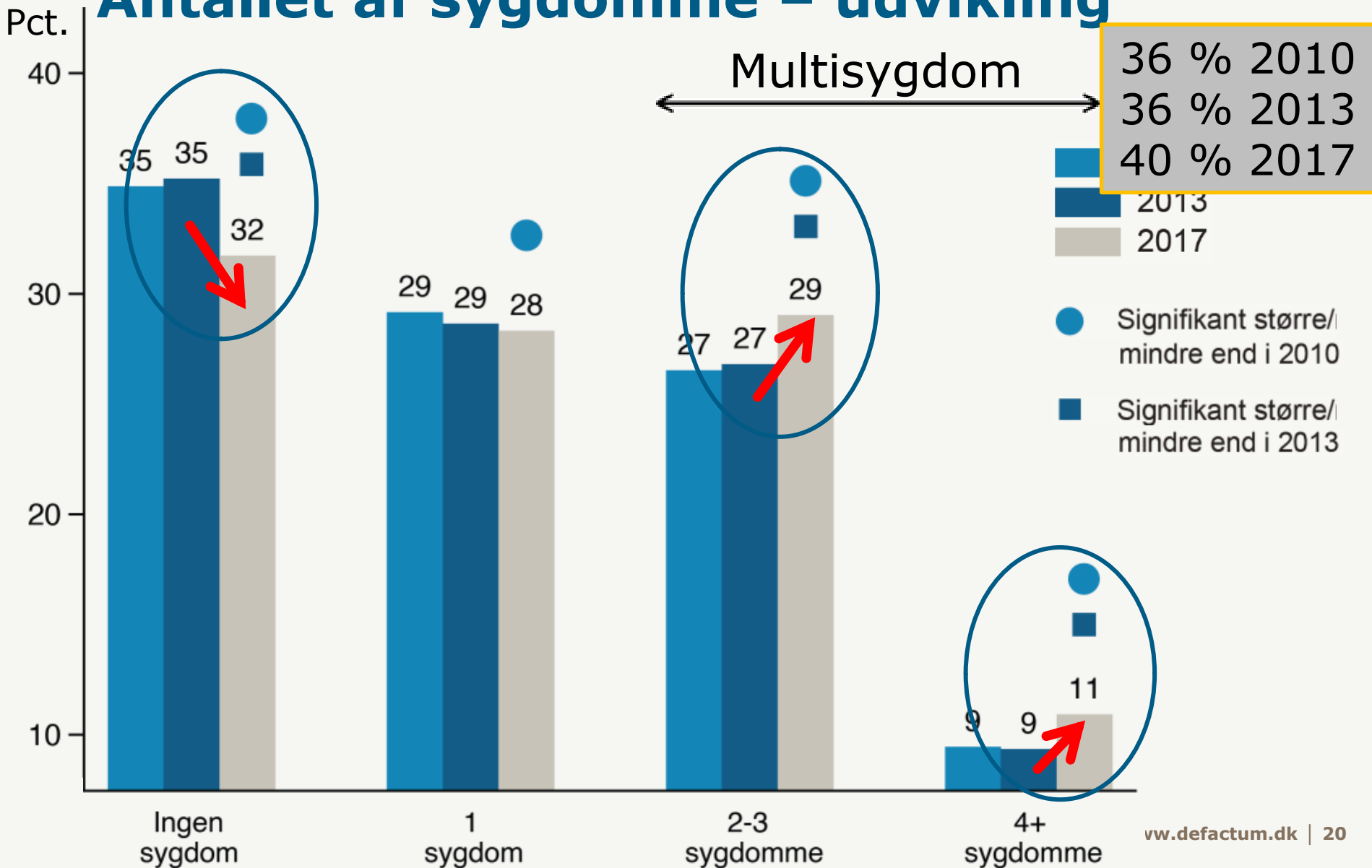
26

7

Antallet af sygdomme – udvikling

Multisygdom – udvikling

Stigning 2013-2017:

- Kvinder og mænd
- 16-64 år
- Middelhøjt og lavt uddannelsesnivea

Sundhedsvaner og overvægt

Anvendte mål blandt borgere med kronisk sygdom

- Dagligrygere
- Højriskoforbrug af alkohol
- Fysisk inaktivitet (min. 30 min/dag 0-1 dag/uge)
- Usundt kostmønster
- Svær overvægt

Udvikling

- I store træk som resten af befolkningen
- Ingen særlig sammenhæng med antallet af sygdomme

Region Midtjylland: 16 %
Pct.

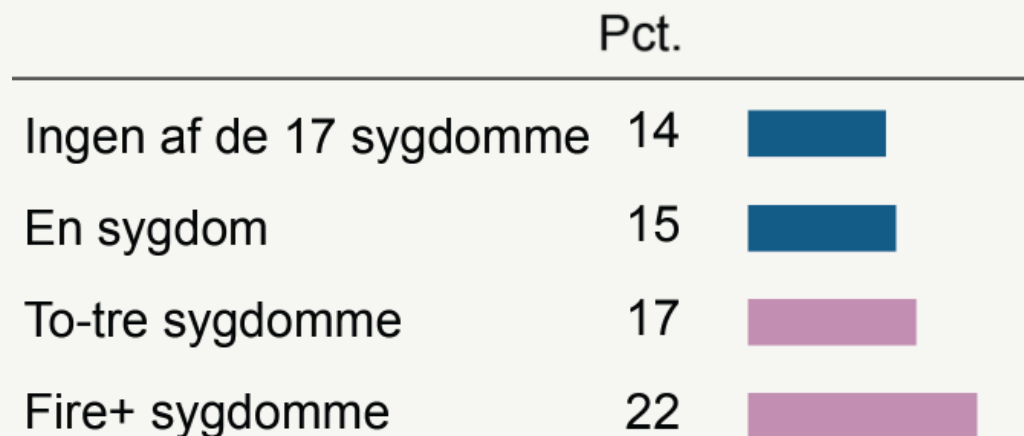
Dagligrygere

- Større andel ved 11 ud af 17 sygdomme
- Størst ved KOL (40 %)

KOL	40	
Hjertekrampe	26	
Psykiske lidelser	25	
Leddegigt	22	
Blodprop i hjertet	21	
Diskusprolaps, andre rygsygdomme	20	
Hjerneblødning, blodprop i hjernen	20	
Diabetes	20	
Migræne eller hyppig hovedpine	19	
Tinnitus	18	
Knogleskørhed	17	
Kræft	17	
Astma	17	
Slidgigt	17	
Forhøjet blodtryk	16	
Grå stær	16	
Allergi	13	

Dagligrygere

- Større andel ved 11 ud af 17 sygdomme
- Størst ved KOL (40 %)
- Stiger med antallet af sygdomme

Region Midtjylland: 6 %

Pct.

Højriskoforbrug af alkohol

- Større andel ved 7 ud af 17 sygdomme
- Størst ved KOL (13 %)

KOL	13	
Hjerneblødning, blodprop i hjernen	8	
Forhøjet blodtryk	7	
Psykiske lidelser	7	
Leddegigt	7	
Tinnitus	7	
Blodprop i hjertet	7	
Hjertekrampe	7	
Slidgigt	7	
Astma	6	
Grå stær	6	
Diskusprolaps, andre rygsygdomme	6	
Kræft	6	
Allergi	6	
Diabetes	5	
Knogleskørhed	5	
Migræne eller hyppig hovedpine	4	

Højriskoforbrug af alkohol

- Større andel ved 7 ud af 17 sygdomme
- Størst ved KOL (13 %)
- Mindre sammenhæng med antallet af sygdomme

	Pct.	
Ingen af de 17 sygdomme	5	
En sygdom	6	
To-tre sygdomme	6	
Fire+ sygdomme	7	

Region Midtjylland: 20 %
Pct.

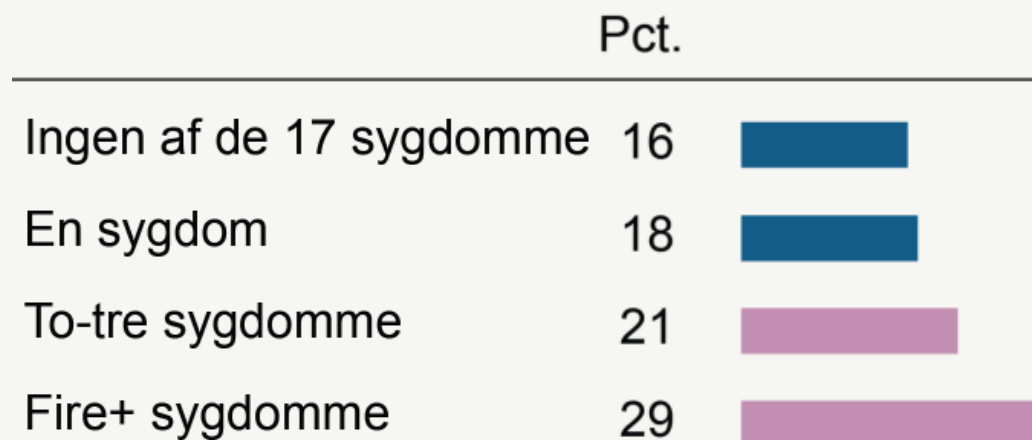
Fysisk inaktive

- Større andel ved 15 ud af 17 sygdomme
- Størst ved KOL (33 %)

KOL	33	
Hjertekrampe	32	
Diabetes	30	
Hjerneblødning, blodprop i hjernen	29	
Leddegigt	29	
Knogleskørhed	29	
Grå stær	28	
Blodprop i hjertet	27	
Psykiske lidelser	26	
Forhøjet blodtryk	25	
Kræft	25	
Diskusprolaps, andre rygsygdomme	24	
Migræne eller hyppig hovedpine	22	
Slidgigt	22	
Astma	22	
Tinnitus	20	
Allergi	20	

Fysisk inaktive

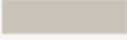

- Større andel ved 15 ud af 17 sygdomme
- Størst ved KOL (33 %)
- Stiger markant med antallet af sygdomme

Region Midtjylland: 15 %
Pct.

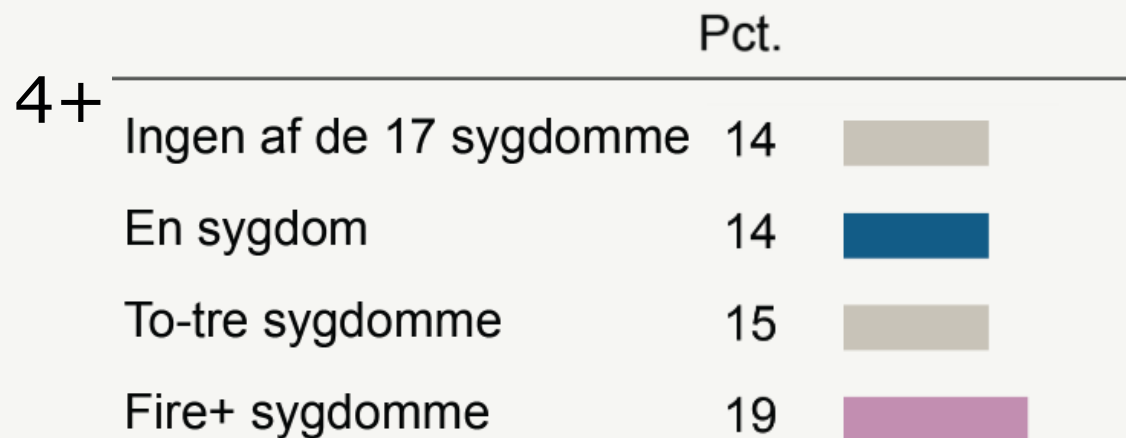
Usundt kostmønster

- Større andel ved 6 ud af 17 sygdomme
- Størst ved KOL (25 %)

KOL	25	
Psykiske lidelser	21	
Hjerneblødning, blodprop i hjernen	19	
Leddegigt	18	
Blodprop i hjertet	18	
Migræne eller hyppig hovedpine	17	
Astma	17	
Tinnitus	16	
Diabetes	16	
Diskusprolaps, andre rygsygdomme	16	
Hjertekrampe	16	
Forhøjet blodtryk	16	
Allergi	14	
Grå stær	14	
Slidgigt	13	
Kræft	13	
Knogleskørhed	13	

Usundt kostmønster

- Større andel ved 6 ud af 17 sygdomme
- Størst ved KOL (25 %)
- Størst ved sygdomme

Region Midtjylland: 16 %
Pct.

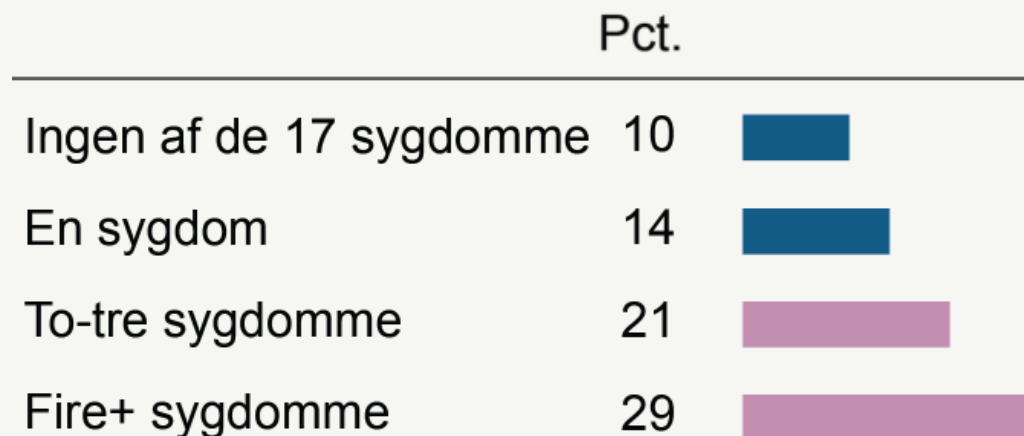
Svær overvægt

- Større andel ved 15 ud af 17 sygdomme
- Størst ved diabetes (39 %)

Diabetes	39	
Forhøjet blodtryk	29	
Leddegigt	28	
Hjertekrampe	26	
Slidgigt	24	
Psykiske lidelser	24	
KOL	24	
Astma	23	
Diskusprolaps, andre ryg sygdomme	22	
Hjerneblødning, blodprop i hjernen	22	
Blodprop i hjertet	22	
Kræft	20	
Migræne eller hyppig hovedpine	20	
Tinnitus	19	
Allergi	18	
Grå stær	16	
Knogleskørhed	14	

Svær overvægt

- Større andel ved 15 ud af 17 sygdomme
- Størst ved diabetes (39 %)
- Stiger markant med antallet af sygdomme

Sundhedsvaner og svær overvægt – sammenfatning

	Dagligrygere	Højrisikoforbrug af alkohol	Fysisk inaktivitet	Usundt kostmønster	Svær overvægt
Ingen af de 17 sygdomme	●	●	●		●
En sygdom	●		●	●	●
To-tre sygdomme	●		●		●
Fire+ sygdomme	●	●	●	●	●

- Signifikant større end i hele befolkningen
- Signifikant mindre end i hele befolkningen

	Dagligrygere	Højrisikoforbrug af alkohol	Fysisk inaktivitet	Usundt kostmønster	Svær overvægt
Potentielt livstruende kroniske sygdomme					
Forhøjet blodtryk		●	●		●
Hjertekrampe	●		●		●
Blodprop i hjertet	●		●		●
Hjerneblødning, blodprop i hjernen	●	●	●	●	●
Diabetes	●		●		●
Kræft			●		●
KOL	●	●	●	●	●
Ikke-livstruende kroniske sygdomme					
Astma			●		●
Allergi	●				●
Slidgigt	●	●	●	●	●
Leddegigt	●	●	●	●	●
Knogleskørhed			●		●
Diskusprolaps, andre rygssygdomme	●		●		●
Psykiske lidelser	●	●	●	●	●
Migræne, hyppig hovedpine	●	●	●	●	●
Tinnitus	●	●		●	●
Grå stær			●		

Helbred og livskvalitet

Sygdomme og mennesker er forskellige...

... og det er helbredet og livskvaliteten hos de sygdomsramte også

Helbred og livskvalitet

Anvendte indikatorer:

- Helbredsbetingsbetaget livskvalitet (SF-12)
- Nedsat arbejdsevne (16-64 år)
- Brug for hjælp til dagligdagens gøremål (25+ år)
- Svær ensomhed
- Depression

Helbred og livskvalitet

Kronisk sygdom er forbundet med dårligere helbred og livskvalitet for mange personer

I særlig grad for:
hjerte-kar-sygdom og KOL

Jo flere sygdomme,
jo dårligere helbred og livskvalitet!

En del/meget nedsat arbejdsevne

Pct.

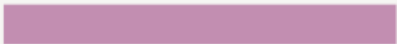

Alle
16-64 år:
17 %

Hjerneblødning, blodprop i hjernen	69	
Blodprop i hjertet	55	
Hjertekrampe	54	
KOL	52	
Knogleskørhed	51	
Leddegigt	47	
Psykiske lidelser	47	
Diabetes	45	
Grå stær	45	
Kræft	44	
Diskusprolaps, andre ryg sygdomme	44	
Slidgigt	40	
Forhøjet blodtryk	32	
Migræne, hyppig hovedpine	32	
Astma	30	
Tinnitus	27	
Allergi	19	

Brug for hjælp i dagligdagen

Pct.

Alle
25+ år:
14 %

Hjerneblødning, blodprop i hjernen	53	
Hjertekrampe	45	
Knogleskørhed	42	
Blodprop i hjertet	41	
KOL	37	
Grå stær	34	
Leddegigt	33	
Psykkiske lidelser	32	
Kræft	32	
Diabetes	31	
Diskusprolaps, andre ryg sygdomme	30	
Slidgigt	27	
Forhøjet blodtryk	24	
Astma	24	
Migræne, hyppig hovedpine	23	
Tinnitus	17	
Allergi	15	

Svær ensomhed

Pct.

Alle:
8 %

Psykiske lidelser	26	
Hjertekrampe	13	
Migræne, hyppig hovedpine	15	
Hjerneblødning, blodprop i hjernen	13	
KOL	13	
Blodprop i hjertet	11	
Leddegigt	12	
Diskusprolaps, andre rygsgdomme	11	
Astma	12	
Diabetes	9	
Knogleskørhed	11	
Kræft	7	
Allergi	10	
Tinnitus	11	
Slidgigt	9	
Forhøjet blodtryk	8	
Grå stær	8	

Depression

Alle:
6 %

	Pct.	
Psykiske lidelser	26	
Hjertekrampe	16	
Migræne, hyppig hovedpine	14	
Hjerneblødning, blodprop i hjernen	14	
KOL	11	
Blodprop i hjertet	11	
Leddegigt	11	
Diskusprolaps, andre ryg sygdomme	10	
Astma	10	
Diabetes	9	
Knogleskørhed	9	
Kræft	9	
Allergi	8	
Tinnitus	7	
Slidgigt	7	
Forhøjet blodtryk	7	
Grå stær	6	

Borgere i behandling (25+ år)

47 % får behandling eller medicin for en eller flere sygdomme, eller går til genoptræning eller regelmæssig kontrol

Hvem er i behandling? (25+ år)

- Flere kvinder end mænd
- Markant stigning med alderen
- Markant fald med stigende uddannelsesniveau
- Større andel i Lemvig (53 %), Odder (52 %), Struer (51 %) og Skive (51 %) Kommune
- Mindre andel i Aarhus Kommune (43 %)
- Markant stigning med antallet af sygdomme
- Størst ved diabetes (95 %)

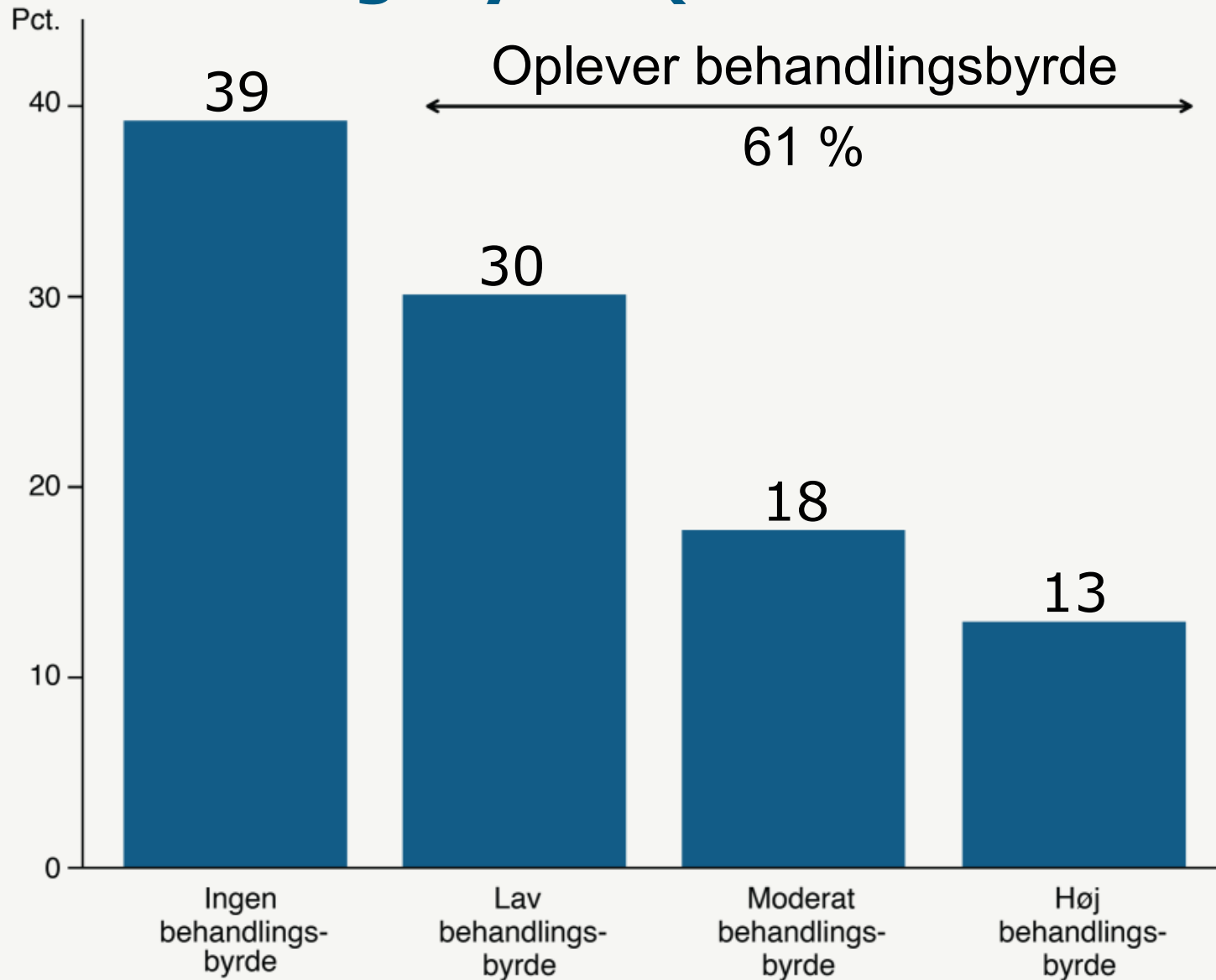
Behandlingsbyrde (25+ år i behandling)

Det besvær en person oplever i sin hverdag ved at skulle følge sin behandling

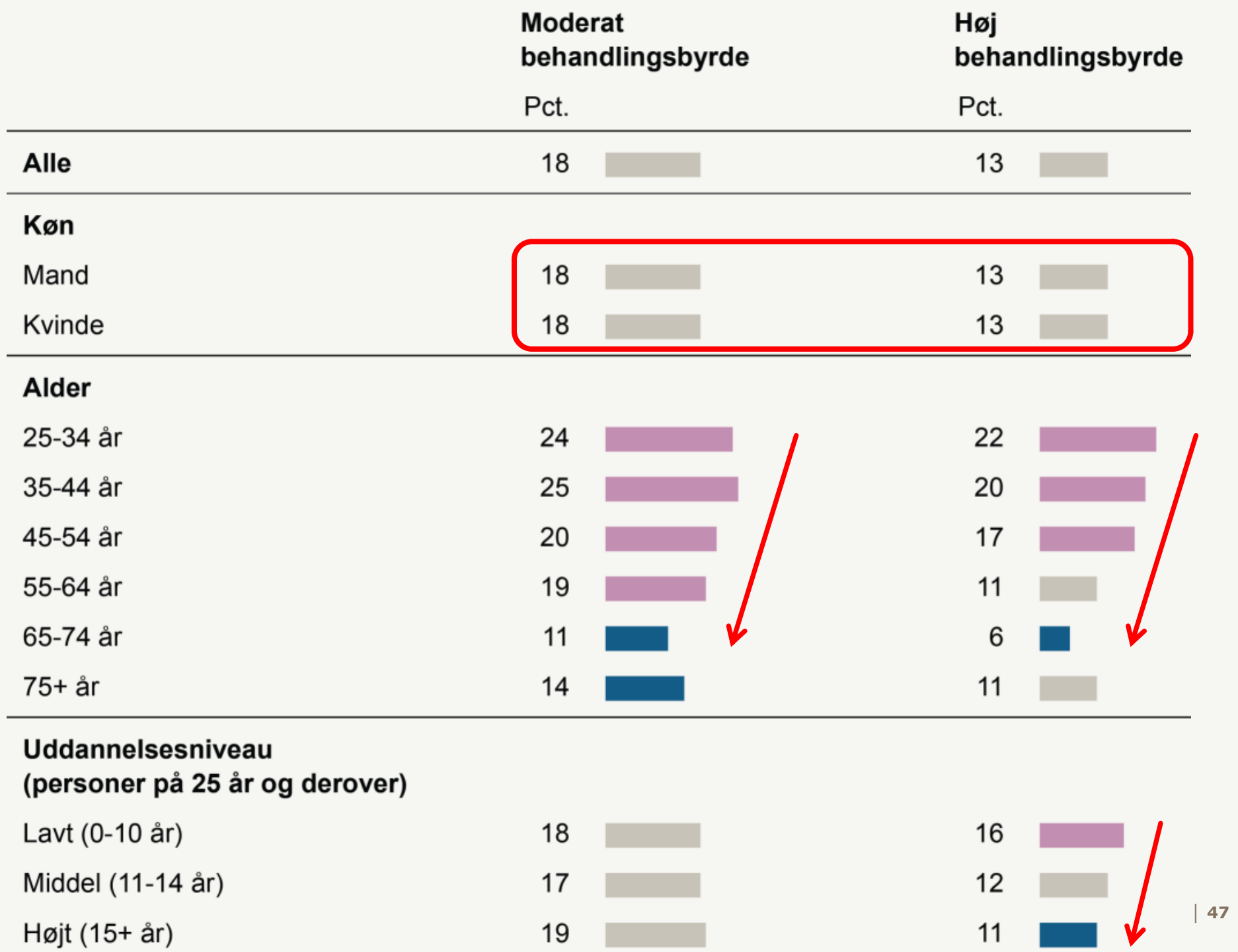
Multimorbidity Treatment Burden Questionnaire (MTBQ)

- Kontakter med sundhedsvæsenet
- Få klar og opdateret besked om sin helbredstilstand
- Medicin
- Gennemføre livsstilsændringer
- Være afhængig af hjælp fra familie og venner

Behandlingsbyrde (25+ år i behandling)

Hvem oplever behandlingsbyrde?

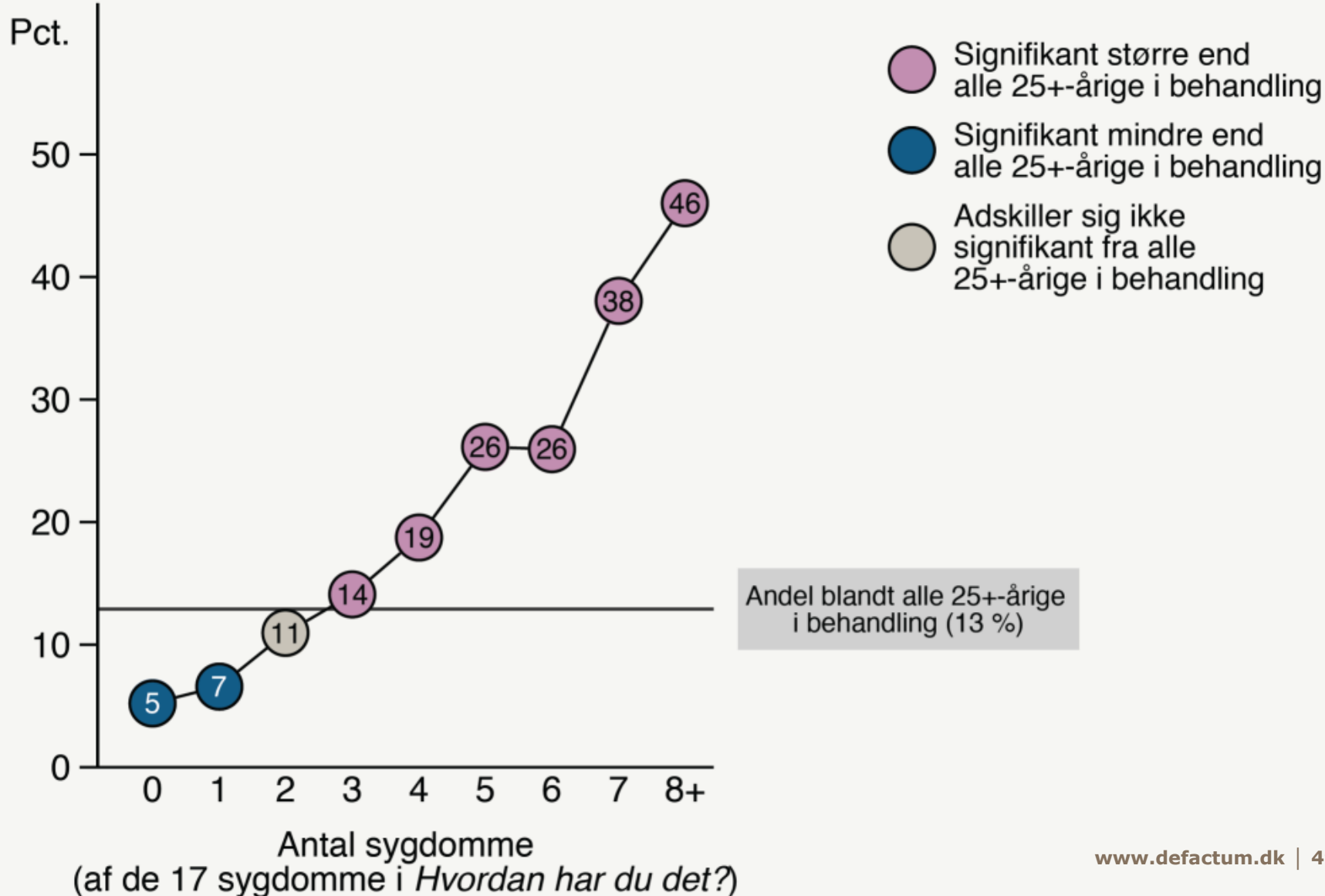

Hvem oplever behandlingsbyrde?

	Høj behandlingsbyrde
	Pct.
Alle	13
Kroniske sygdomme	
Hjerneblødning, blodprop i hjernen	31
Psykiske lidelser	30
Blodprop i hjertet	28
Hjertekrampe	27
Migræne, hyppig hovedpine	24
Leddegigt	22
KOL	20
Diskusprolaps, andre rygsygdomme	20
Diabetes	19
Astma	16
Kræft	16
Knogleskørhed	16
Allergi	16
Grå stær	16
Slidgigt	15
Tinnitus	15
Forhøjet blodtryk	12

Høj behandlingsbyrde

Presset hverdag

Prioriteringer

Manglende overskud

**Manglende kendskab
til konsekvenser**

**Mangelfuld efter-
levelse af behandling**

Inddrage patienten

**Lytte til
ønsker, behov,
egne mål,
aktuelle livssituation**

**Bedre koordinering
og tilrettelæggelse**

Forebyggelse!

Sundhedskompetence

- At kunne læse, forstå og handle på sundhedsrelateret information
- At kunne tage hånd om egen sundhed
- At kunne samarbejde med sundhedspersonalet
- At kunne navigere i et komplekst sundhedsvæsen

Lav sundhedskompetence

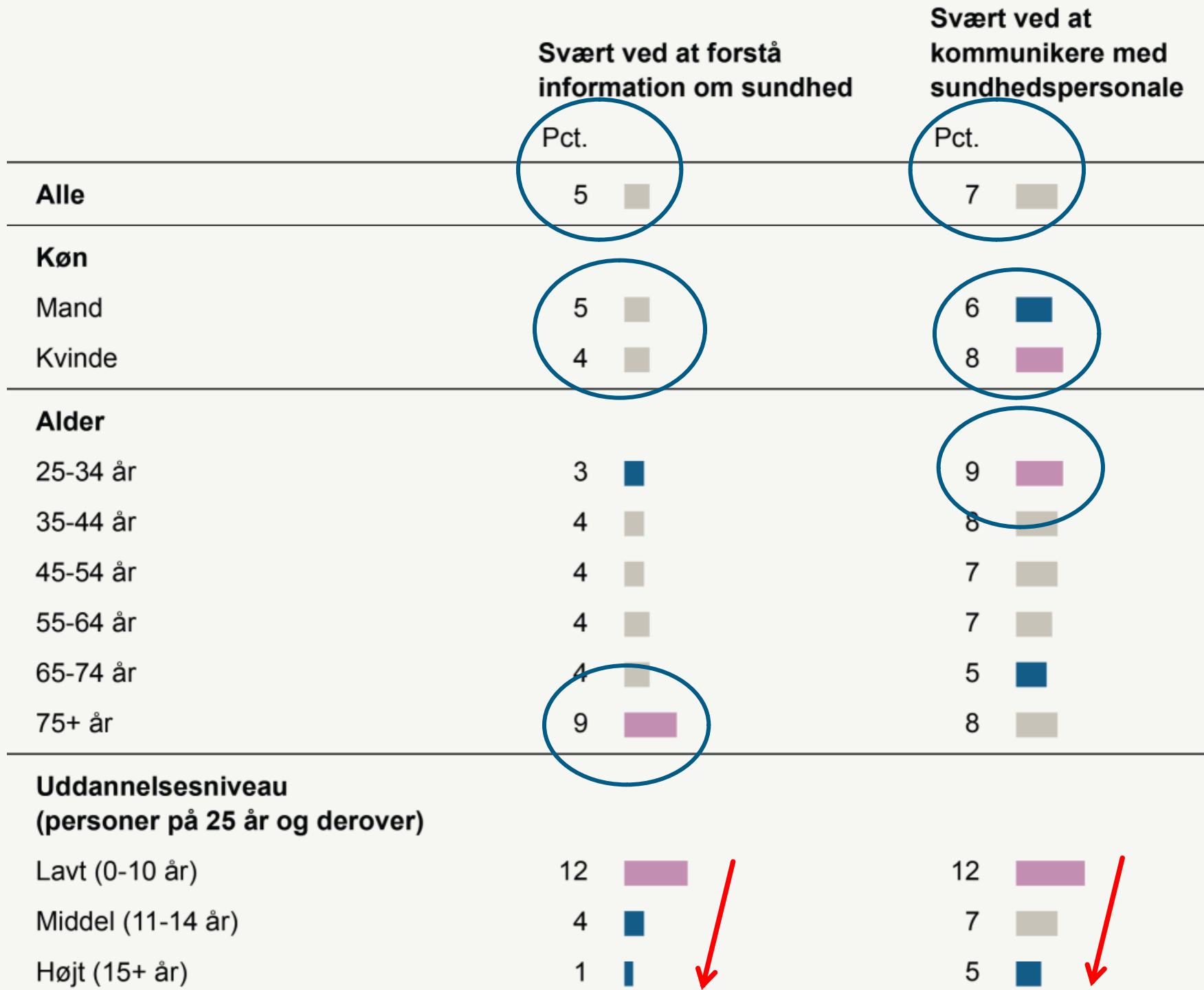
- Mere risikable sundhedsvaner
- Kronisk sygdom
- Underforbrug af forebyggende sundhedstilbud
- Overforbrug af akutte behandlingstilbud
- Tidligere død

Lav sundhedskompetence

To skalaer fra the *Health Literacy Questionnaire (HLQ)*

- Svært ved at læse og forstå information om sundhed
- Svært ved at kommunikere med sundhedspersonale

Hvem har lav sundhedskompetence?

**Svært ved at forstå
information om
sundhed**

**Svært ved at
kommunikere med
sundhedspersonale**

Pct.

Pct.

Alle

5

7

Kroniske sygdomme

Hjerneblødning, blodprop i hjernen

19

18

Blodprop i hjertet

12

13

Knogleskørhed

12

11

Hjertekrampe

12

15

KOL

11

14

Psykiske lidelser

11

18

Leddegigt

10

12

Diabetes

9

9

Grå stær

9

9

Astma

7

11

Migræne eller hyppig hovedpine

7

13

Forhøjet blodtryk

7

8

Kræft

7

9

Slidgigt

7

9

Diskusprolaps, andre rygsygdomme

6

11

Tinnitus

6

9

Allergi

5

9

**Svært ved at forstå
information om
sundhed**

**Svært ved at
kommunikere med
sundhedspersonale**

Pct.

Pct.

Alle

5

7

Kroniske sygdomme

Hjerneblødning, blodprop i hjernen

19

18

Blodprop i hjertet

12

13

Knogleskørhed

12

11

Hjertekrampe

12

15

KOL

11

14

Psykiske lidelser

Stiger med antallet af sygdomme

Leddegigt

10

12

Diabetes

9

9

Grå stær

9

9

Astma

7

11

Migræne eller hyppig hovedpine

7

13

Forhøjet blodtryk

7

8

Kræft

7

9

Slidgigt

7

9

Diskusprolaps, andre rygsygdomme

6

11

Tinnitus

6

9

Allergi

5

9

Opsamling

- Stor forskel på helbred og livskvalitet mellem de forskellige sygdomsgrupper
- Stort behov for patientrettet forebyggelse
- Sygdomsgrupper med størst behov for ændringer i livsstil har også de største helbredsmæssige udfordringer, oplever det største besvær ved at følge sin behandling og har sværest ved at forstå information om sundhed og kommunikere med sundhedspersonalet

Opsamling

- Også vigtigt med fokus på personer med kronisk sygdom i den erhvervsaktive alder

Til overvejelse

Hvordan sikrer vi gode, støttende indsatser for de personer, der har behov for og ønske om en ændret livsstil, men samtidig har mange udfordringer i sin hverdag?

Hvordan sikrer vi bedre tilrettelæggelse og koordinering af behandlingsforløb?

Hvordan kan sundhedsprofilens oplysninger bidrage til en styrket indsats for personer med kronisk sygdom?

Tak for opmærksomheden

